

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN
CHIȘINĂU**

Cu titlul de
manuscris

37.091:821.135.1.09:373.3(043.2)

FLOREA Veronica Alina

**„TEHNOLOGII COMUNICATIVE DE RECEPTARE A
MESAJELOR ORALE LA LITERATURA ROMÂNĂ ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR”**

532.02-Didactica școlară pe trepte și discipline de învățământ

REZUMATUL

Tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

BURLACU Alexandru, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, **președintele comisiei**, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

STRAH Lidia, doctor, conferențiar universitar, **conducător de doctorat**, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

1. **VARZARI Elena**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău
2. **PESCARU Maria**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea Națională de Științe și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești
3. **ZAGAIEVSCHI Corina**, conferențiar universitar doctor în pedagogie, **referent oficial** Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Moldova
4. **HERȚA Lilia**, conferențiar universitar doctor în pedagogie, **referent oficial**, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Moldova

Susținerea tezei va avea loc la **24 septembrie, 2026, ora 10.00**,
în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor
din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Sala 33, bl.II, str.Ion Creangă, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate pe pagina web a Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă”(www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC
(www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la 24 august, 2026

Președintele comisiei:

BURLACU Alexandru,

Doctor habilitat în filologie , profesor universitar

Conducător științific:

STRAH Lidia,

doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Autoare:

FLOREA Veronica Alina

©Veronica Alina FLOREA, 2026

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI.....	10
CONCLUZII GENERALE.....	31
BIBLIOGRAFIE	31
LISTA PUBLICAȚILOR AUTORULUI PE TEMA TEZEI.....	35
ADNOTARE	38

Lista abrevierilor:

În limba română:

MO – mesaj oral

ADÎP – activități didactice în învățământul primar

TE – tehnologii educaționale

TCLPRÎMO – tehnologii comunicative literare de predare-receptare-învățare a mesajelor orale

TC – tehnologii comunicative

MRÎMOLRITC – model de receptare - învățare a mesajului oral la literatura română prin intermediul tehnologiilor comunicative

CECRL -Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi

CDÎP – cadre didactice ale învățământului primar

EE – eșantion experimental

EC – eșantion de control

EM – eșantion martor

În limba engleză:

OM – Oral Message

ADIP – Teaching Activities in Primary Education

TE – Educational Technologies

TCLPRIMO – Literary Communicative Technologies of Teaching–Reception–Learning of Oral Messages

TC – Communicative Technologies

MRIMOLRITC – Reception–Learning Model of the Oral Message in Romanian Literature through Communicative Technologies

CEFR – Common European Framework of Reference for Languages

CDP – Primary Education Teachers

EE – Experimental Sample

EM – Reference Sample (Control Sample)

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare, Studiarea literaturii române în învățământul primar creează premisele unei metodologii de predare echilibrate și eficiente, în care comunicativitatea reprezintă competența lingvistică și literară esențială, conform CECRL [8].

În viziunea lui M. Ionescu [17], dezvoltarea competenței de comunicare literară se realizează prin familiarizarea elevilor cu limbajul literar, prin contactul cu texte variate și prin valorificarea mesajului oral în contexte de învățare semnificative. În același sens, C. Șchiopu [29] subliniază că formarea competenței de comunicare literară presupune, în primul rând, însușirea limbajului literar și a unităților literare complexe, aspecte care pun în valoare rolul mesajului oral în procesul receptării și interpretării textului. Literatura contribuie nu doar la dezvoltarea abilităților de lectură și scriere, ci și la formarea gândirii critice, la stimularea empatiei și creativității, oferind copiilor modele culturale și emoționale și sprijinind dezvoltarea vocabularului și a capacităților de exprimare.

În acest cadru, tehnologiile comunicative de receptare a mesajelor orale devin instrumente esențiale pentru facilitarea înțelegerii textului literar, pentru consolidarea competențelor de ascultare activă și pentru formarea unei relații autentice între elev și mesajul literar.

Actualitatea studierii valorizării mesajului oral prin tehnologii comunicative în învățământul primar este susținută de mai multe direcții ale cercetării pedagogice contemporane. În primul rând, învățământul primar este orientat tot mai accentuat spre formarea competențelor, ceea ce presupune abordări didactice susceptibile să răspundă provocărilor comunicării în general, inclusiv ale comunicării literare, în special.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare

Analiza literaturii de specialitate relevă faptul că *tehnologiile comunicative de receptare și învățare a mesajelor orale în cadrul orelor de literatură română în învățământul primar* constituie o dimensiune insuficient explorată și conceptualizată sistemic în planul cercetărilor autohtone. Se constată faptul că nu avem răspuns la unele provocări teoretice și metodologice. Modernizarea didacticii claselor primare și a didacticii literaturii române, deși prezentă în direcțiile pedagogice contemporane, nu acoperă în mod sistematic problematica receptării mesajului oral prin tehnologii comunicative. Această lacună conceptuală și metodologică justifică necesitatea unei cercetări aprofundate, capabile să ofere un cadru teoretic coerent și soluții aplicative

pentru valorificarea mesajului oral în procesul de formare a competenței de comunicare literară la nivelul învățământului primar.

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, în context inter- și transdisciplinar. În România s-au realizat numeroase cercetări dedicate optimizării predării limbii și literaturii române, cu accent pe modernizarea strategiilor didactice și pe dezvoltarea competențelor de receptare și interpretare a textului literar. Printre contribuțiile relevante se numără lucrările elaborate de A. Hobjilă, 2008 [16], M. Carpov, 1999 [11] și F.Chereja, 2004 [12], Bojin Al. [2], care analizează metodele interactive și modalitățile de formare a competențelor de comunicare literară la elevi.

În Republica Moldova, cercetările recente evidențiază preocupări similare, orientate spre formarea competenței de comunicare literară și spre optimizarea strategiilor de **receptare și învățare** a mesajului oral. Studiile aparținând lui C. Șchiopu, 2015 [28], V. Pâslaru, 2013 [23], L.Ciobanu-Mocanu, 2008 [13], Al. Burlacu, 2020 [3], [6], L.Strah [27], V.Mândăcanu [20], Vl.Guțu [15], oferă repere importante privind dezvoltarea comunicării literare fluente și centrarea demersului didactic pe elev. Cu toate acestea, problematica specifică a tehnologiilor comunicative aplicate receptării mesajului oral în ciclul primar rămâne insuficient explorată, ceea ce justifică necesitatea unei cercetări sistematice în acest domeniu.

Reperete epistemologice ale cercetării sunt asigurate de sinteza teoretică dintre didactica oralului F. Sâmișăian [26], estetica receptării și a lecturii C. Șchiopu, 2009, 2015 [29], [28]; El. Țau [30]; E. Botezatu, 2008 [7]; și teoria semiotică a textului complex C. Vlad, 2003 [31]; U. Eco, 2002 [14]; R. Barthes, 2006 [1]. Acest cadru conceptual este consolidat structural prin modelele de modernizare curriculară și tehnologizare didactică dezvoltate de R. Iucu (2006) [18]; și I. Neacșu (2015) [21], alături de reperele privind dezvoltarea limbajului și a comunicării literare fluente în spațiul autohton V. Pâslaru, 2013 [23]; L. Ciobanu-Mocanu, 2008 [13].

Abordarea comunicativă s-a conturat în deceniile 1970–1980 în didactica limbilor moderne, ca reacție la metodele tradiționale centrate pe gramatică și traducere. În acest context, M. Canale și M. Swain (1980) [10]; au formulat modelul inițial al competenței comunicative, extins ulterior de M. Canale (1983) prin includerea componentelor: lingvistică, sociolingvistică, strategică și discursivă. Ulterior, W. Littlewood (1984) [19]; descrie strategiile comunicative drept „procedee mentale și comportamentale utilizate de vorbitor pentru a menține, repara sau îmbunătăți comunicarea”–definiție care stă la baza conceptualizării actuale a tehnologiilor comunicative în didactica limbilor.”

Relevanța studierii tehnologiilor comunicative de receptare a mesajului oral *elevilor din învățământul primar la literatura română* rezultă din importanța determinării noțiunii de *tehnologii comunicative de receptare-învățare a mesajului oral* este circumscrisă următoarelor repere fundamentale:

- **de rolul prioritar** al limbajului literar în formarea competențelor de comunicare literară ale elevilor din ciclul primar;

- **de complexitatea decodificării** fluxului verbal în cadrul mesajelor orale, presărate cu unități și îmbinări de cuvinte care funcționează ca entități semantice complexe, a căror semnificație globală trebuie descifrată integral; (Callo, T.; Burlacu, A.) [18].

- **de necesitatea formării** capacității de a interpreta sensurile conotative ale unităților literare, aspect considerat un element intrinsec al competenței lingvistice a școlarului mic, din care derivă imperativul eficientizării procesului de receptare-învățare a mesajului oral la orele de literatură română prin intermediul tehnologiilor comunicative..

Problematica cercetării: se constată faptul că nu avem răspuns la unele provocări teoretice și metodologice. Persistă astfel o serie de întrebări teoretice și metodologice privind definirea tehnologiilor comunicative, justificarea abordării comunicative a mesajului oral, strategiile eficiente de predare și criteriile de evaluare a competenței de receptare orală, cum ar fi: *Ce înțelegem, de fapt, prin tehnologii comunicative de predare, receptare și învățare a mesajului oral în învățământul primar? De ce este nevoie să abordăm mesajul oral din perspectivă comunicativ-funcțională? Care sunt strategiile de asigurare a calității asimilării literaturii române prin intermediul mesajului oral în literatura română? Care sunt indicatorii eficienței tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral? Ce valori ale competenței de comunicare în literatura română constituie criterii de evaluare a cunoașterii mesajului oral?*

Aceste acțiuni de modernizare a didacticii claselor primare, în general, și a didacticii literaturii române, în special, s-au dovedit a fi insuficiente, generând problema cercetării.

Problema de cercetare specifică tehnologiilor comunicative aplicate receptării mesajului oral în ciclul primar rămâne insuficient investigată în literatura de specialitate, fapt care justifică necesitatea unei abordări sistematice și aprofundate în acest domeniu.

Trei contradicții privind tehnologiile comunicative de receptare a mesajelor orale în Literatura română (învățământ primar, curriculum actual)

Cerința curriculară de receptare activă și predominanța metodelor frontale tradiționale

1. Programa solicită dezvoltarea unor competențe de ascultare activă, interpretare și dialog.
2. În practică, multe lecții de Literatură română rămân centrate pe explicația profesorului, nu pe tehnologii comunicative.
3. Rezultă o discrepanță între intenția curriculară (interactivitate) și realitatea metodologică (transmitere unidirecțională).

Scopul investigației: constă în fundamentarea teoretică, proiectarea și validarea experimentală a Modelului tehnologic de receptare-învățare a mesajului oral la literatura română prin tehnologii comunicative în învățământul primar.

Ipoteza cercetării

Dacă în procesul de predare-învățare-evaluare a literaturii române în învățământul primar sunt proiectate și implementate sistemic tehnologii comunicative structurate, centrate pe elev și adaptate dimensiunii estetice a textului, atunci procesul de receptare-procesare a mesajelor orale va deveni mai eficient, asigurând optimizarea competențelor de ascultare activă, decodificare semantică și transpunere contextuală, prin implicarea activă a școlarilor mici în situații autentice de comunicare și în activități de învățare reflexiv-creativă.

Obiectivele investigației: Pentru atingerea scopului propus, s-au stabilit următoarele obiective fundamentale:

1. Analiza multidimensională și conceptualizarea reperelor epistemologice privind evoluția și fundamentele teoretice ale tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral;
2. Identificarea și argumentarea factorilor de natură psiholingvistică, psihopedagogică și axiologică ce determină orientarea comunicativ-funcțională în procesul de procesare a mesajului oral literar;
3. Clasificarea și configurarea structural-funcțională a tehnologiilor comunicative destinate optimizării actului de receptare a mesajului oral în învățământul primar;

4. Determinarea și cartografierea caracteristicilor, a descriptorilor de performanță și a nivelurilor de dezvoltare a limbajului literar la elevii din clasele primare, prin prisma capacităților de decodificare, înțelegere, reconstrucție și transpunere semantică a mesajului audiat;
5. Elaborarea, implementarea și validarea experimentală a **Modelului tehnologic de receptare-învățare a mesajului oral la literatura română prin tehnologii comunicative în învățământul primar**;
6. Evaluarea statistică, interpretarea praxiologică a datelor experimentale și formularea recomandărilor metodologice de implementare a tehnologiilor propuse în practica școlară.

Sinteza și justificarea metodelor de cercetare: În demersul investigational au fost aplicate metodele: **metode teoretice:** *documentarea bibliografică și conceptualizarea axiomatică; analiza comparativ-contrastivă și istorică a documentelor curriculare; modelarea structural-funcțională; sinteza și generalizarea datelor teoretice și aplicative.*; **metode empirice:** experimentul pedagogic (în variantele sale: constatativ, formativ și de control/validare); ancheta pe bază de chestionar (adresată cadrelor didactice); interviul semistrukturat și conversația clinică; observarea sistematică a comportamentului comunicațional; testarea docimologică a performanțelor elevilor; **metode de prelucrare a datelor:** metode matematice și statistice de validare a datelor experimentale și a pachetului statistic SPSS-17.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în:

- **Reconfigurarea epistemologică** și clarificarea conceptuală a noțiunilor de *mesaj oral cu valoare estetică, limbaj literar receptat și unitate semantică complexă*, în deplin acord cu exigențele didacticii comunicațional-funcționale contemporane;
- **Fundamentarea teoretică și operaționalizarea** tehnologiilor comunicative axate strict pe procesul de receptare-procesare a mesajului oral la orele de literatură română, prin izolarea indicatorilor psiholincvistici specifici vârstei școlare mici;
- **Elaborarea și validarea** unui sistem matricial riguros de indicatori și descriptori de performanță calitativi, menit să asigure evaluarea obiectivă a nivelurilor competenței de receptare orală la elevii din clasele primare;
- **Conceperea, implementarea și demonstrarea eficienței Modelului tehnologic de receptare-învățare a mesajului oral prin intermediul tehnologiilor comunicative**, oferind un cadru praxiologic inovator pentru modernizarea didacticii miciei școlarități.

• **Rezultatele obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante în cercetare** obținute în cadrul cercetării au fost susținute printr-un demers riguros, fundamentat atât teoretic, cât și aplicativ. Validitatea acestora este confirmată de caracterul stratificat al eșantionului, de diversitatea și relevanța metodelor

utilizate, de prelucrarea statistică a datelor și de analiza comparativă a valorilor experimentale. Concepția formulată a fost valorificată în materiale științifico-metodice; rezultatele cercetării au fost diseminate și validate în cadrul conferințelor științifice internaționale, seminarelor instructiv-metodice organizate de instituții de formare continuă, precum Casa Corpului Didactic Olt, dar și prin publicarea în reviste de specialitate, ceea ce atestă recunoașterea și relevanța științifică a demersului investigativ.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în fundamentarea conceptuală a procesului de receptare-învățare a mesajului oral în învățământul primar, prin: (1) elucidarea argumentelor științifice privind importanța predării comunicative a limbajului literar în cadrul orelor de literatură română; (2) analiza evoluției și redefinirea conceptului de strategie comunicativă literară aplicată în predarea, receptarea și învățarea mesajelor orale; (3) determinarea și sistematizarea tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral în raport cu indicatorii eficienței lor în învățământul primar; (4) stabilirea criteriilor de evaluare a competenței de comunicare la lecțiile de literatură română a elevilor ciclului primar în aspectul utilizării mesajului oral.

Valoarea praxiologică a investigației a lucrării constă în elaborarea și validarea Modelului de receptare-învățare a mesajelor orale prin tehnologii comunicative, adaptat învățământului primar. Reperele teoretice oferă o bază pentru modernizarea didacticii literaturii române și pentru dezvoltarea unor resurse aplicative utile în proiectarea didactică.

Implementarea rezultatelor științifice se reflectă în experimentarea și validarea modelului, precum și în realizarea unor instrumente de lucru și evaluare care sprijină formarea competențelor comunicative ale elevilor.

Publicațiile la tema tezei: 18 lucrări științifice (articole în revista de profil și comunicări la conferințe naționale și internaționale);

Structura și volumul tezei: introducerea, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, surse bibliografice și anexe.

Concepte-cheie: mesaj oral, tehnologii comunicative, receptare-învățare, competență de comunicare, strategii educaționale, activități didactice în învățământul primar.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

În **Introducere** sunt argumentate actualitatea și importanța temei de cercetare, sunt formulate problema, scopul și obiectivele investigației, sunt precizate direcțiile de soluționare ale problemei cercetării și sunt prezentate reperele epistemologice ale studiului. Tot aici este descrisă valoarea științifică și praxiologică a cercetării, care fundamentează teoretic și metodologic noutatea și originalitatea investigației.

Capitolul I. „Repere epistemologice ale tehnologiilor comunicative de predare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar” fundamentează teoretic conceptul de tehnologie educațională și evoluția acestuia către tehnologiile comunicative, analizând rolul comunicării orale în procesul de predare–învățare a literaturii române. Sunt definite tehnologiile comunicative și este explicată relația lor cu tehnologia didactică, cu paradigmele constructiviste și socioconstructiviste, precum și cu particularitățile psihopedagogice ale elevului din ciclul primar. Este clarificat statutul mesajului oral în didactica literaturii române, fiind evidențiate funcțiile formative ale receptării orale – cognitive, afective, estetice și culturale – și modul în care acestea contribuie la dezvoltarea competenței de comunicare literară. De asemenea, sunt analizate fundamentele teoretice ale strategiilor didactice bazate pe tehnologii comunicative, care susțin receptarea, interpretarea și exprimarea orală în cadrul orelor de literatură română. Sinteza teoretică demonstrează necesitatea integrării tehnologiilor comunicative în predarea limbajului literar, ca premisă pentru formarea unei comunicări autentice și pentru dezvoltarea competențelor specifice învățământului primar.

În această lucrare, termenul **mesaj oral** este utilizat pentru a desemna mesajul transmis și receptat în cadrul orelor de literatură română, cu accent pe dimensiunea estetică, expresivă și comunicativă a limbajului literar. În cadrul studiului de față, utilizăm conceptul de **receptare a mesajului** ca termen general, aplicabil proceselor de înțelegere și interpretare a mesajelor în cadrul activităților de limba și literatură română. O formă particulară a acestuia o constituie **receptarea mesajului oral**, asupra căreia ne concentrăm în mod distinct. În raport cu specificul disciplinei, abordăm și **receptarea mesajului oral cu valoare literară**, concept care evidențiază caracterul estetic, expresiv și comunicativ al discursului destinat elevilor din învățământul primar.

În acest sens, demersul investigativ urmărește identificarea și valorificarea unor **tehnologii didactice comunicative** adecvate învățământului primar, prin care mesajul oral cu valoare literară să fie integrat în activitățile de predare–învățare–evaluare. Considerăm că formarea capacității de receptare, înțelegere și interpretare a mesajului oral constituie un reper important al eficienței procesului de formare a **competenței de comunicare literară** la clasele primare.

Abordarea tehnologiilor comunicative ca mijloc eficient de receptare și învățare a mesajelor orale la literatura română a generat interesul pentru determinarea acelor strategii didactice care valorifică autenticitatea comunicării literare și fluiditatea

exprimării în cadrul lecțiilor. În acest capitol sunt actualizate definiții conceptuale și taxonomii recente ale mesajului oral, păstrându-se relevanța lor teoretică și aplicabilitatea practică. Cercetarea este orientată spre definirea și consolidarea teoretică a conceptului de tehnologii comunicative de receptare-învățare a limbajului literar. În urma sintezei teoretice, se concluzionează că strategiile didactice utilizate în predarea comunicativă a literaturii române implică, printr-o abordare diferențiată, activități educaționale care angajează elevul într-un efort personal motivat, favorizând achiziția de cunoștințe, dezvoltarea capacităților și formarea atitudinilor.

Capitolul II. „Coordonatele metodologice de eficientizare a receptării-învățării mesajului oral la nivelul școlii primare” este centrat pe determinările psiholingvistice și psihopedagogice ale integrării limbajului oral în comunicare, la lecțiile de literatură română. Scopul urmărit este identificarea oportunităților de eficientizare a triadei receptare-învățare-evaluare, prin modernizarea tehnologiilor comunicative specifice.

În acest capitol sunt elucidate problemele specifice ale acestui proces și sunt modelate tehnologiile de receptare-învățare, în conformitate cu principiile predării comunicative. De asemenea, sunt prezentați indicatorii care definesc calitatea procesului în cadrul orelor de literatură română (identificarea mesajului, decodificarea echivalentului semantic, codificarea, utilizarea contextuală și integrarea lingvistică în conversație).

Pe baza acestor indicatori, capitolul descrie **modelul de receptare-învățare a mesajelor orale prin tehnologii comunicative**, fundamentat pe:

- reperele epistemologice și metodologice ale formării competenței de comunicare la literatura română;
- pregătirea elevilor pentru cunoașterea, înțelegerea, aplicarea și integrarea mesajului oral, printr-un demers metodologic centrat pe sistemul de activități comunicative;
- corelarea obiectivelor de formare a competenței cu tehnologiile comunicative de receptare-învățare în învățământul primar;
- determinarea etapelor de aplicare a acestor tehnologii și validarea indicatorilor de eficiență ai acestora;
- reconsiderarea didacticii limbii și literaturii române din perspectiva integrării tehnologiilor comunicative în procesul de receptare-învățare a mesajului oral.

Capitolul III. „Cadrul experiențial al tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral în învățământul primar” prezintă cadrul conceptual al experimentului de constatare și de formare, fundamentat pe rezultatele studiului teoretic. Cercetarea experimentală s-a bazat pe un instrumentar investigațional conceput pentru testarea nivelului inițial de dezvoltare a limbajului, evaluarea mesajului

oral al elevilor la lecțiile de literatură română, proiectarea acțiunilor de dezvoltare și măsurarea competenței de comunicare.

Un alt aspect abordat vizează aplicarea activităților didactice ca proces de comunicare multidirecțional. Acestea s-au dovedit funcționale (receptive și productive, orale și scrise) și au generat o interacțiune literară optimă (interactivă și de mediere). **Implementarea Modelului de receptare-învățare a mesajului oral prin tehnologii comunicative a contribuit direct la internalizarea valorilor limbajului literar.**

În acest context, modelul operationalizează trei categorii fundamentale de tehnologii comunicative:

- **tehnologii de receptare a mesajului oral**, orientate spre formarea sistemului de cunoștințe despre limbajul literar și structura mesajului;
- **tehnologii de procesare și transpunere a mesajelor receptive**, care valorizează mesajul oral audiat prin dezvoltarea capacităților de identificare, decodificare, echivalare semantică, codificare, utilizare contextuală și integrare lingvistică;
- **tehnologii de interacțiune comunicativă autentică**, proiectate pentru formarea atitudinilor pozitive față de importanța și rolul mesajului oral în comunicarea curentă.

Cercetarea experimentală s-a fundamentat pe premisele teoretice stabilite anterior, incluzând un demers investigațional riguros, proiectat pentru evaluarea nivelului inițial, precum și pentru elaborarea și derularea acțiunilor formative de dezvoltare a competențelor comunicaționale la orele de limbă și literatură română, prin intermediul receptării-învățării textului audiat. În cadrul acestei cercetări, termenul „mesaj oral” este investit cu sensul specific de unitate discursivă integrată în contexte literare.

În vederea realizării obiectivelor propuse, au fost selectate instituții de învățământ din municipiul Slatina (România), recunoscute pentru performanțele în educația lingvistică a școlarilor mici: Colegiul Național „Ion Minulescu” și Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu”. Lotul de subiecți a fost constituit prin metoda eșantionării convenționale, pe baza claselor intacte (*cluster sampling*, determinată de structura organizatorică a instituțiilor), cumulând un eșantion-țintă de 128 de elevi din învățământul primar.

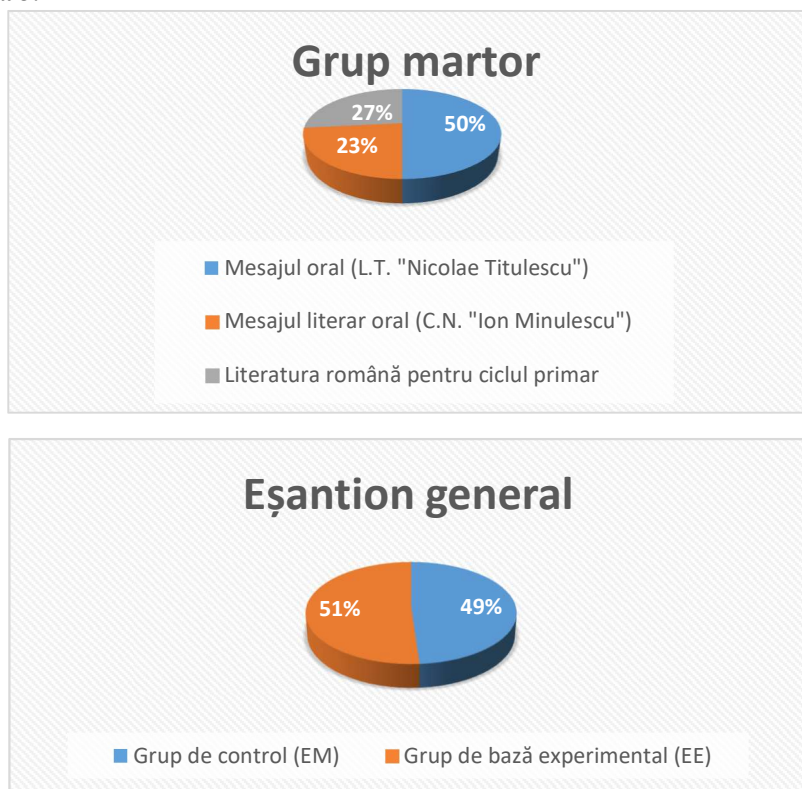
Pentru asigurarea unei analize comparative riguroase, subiecții au fost repartizați în două grupuri de referință: eșantionul experimental (EE), reunind 68 de elevi, și eșantionul martor (EM), format din 60 de elevi .

Pentru a neutraliza riscul ca variațiile variabilei dependente să fie atribuite unor disparități structurale între colective, componența celor două grupuri a fost

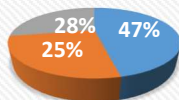
omogenizată sub aspectul particularităților de vârstă, psihopedagogice și al nivelului inițial de pregătire. Toți elevii incluși în experiment urmează aceleași rigori ale curriculumului național actual.

Astfel, omogenitatea eșantioanelor selectate din instituțiile investigate conferă datelor obținute un grad înalt de validitate, concluziile cercetării fiind aplicabile la nivelul segmentului școlar primar.

Structura internă și distribuția numerică a lotului de subiecți sunt reflectate sintetic în **Figura 3.1.**

Grup experimental

- Mesajul oral (L.T. "Nicolae Titulescu")
- Mesajul oral (C.N. "Ion Minulescu")
- Literatura română pentru ciclul primar

Interpretarea raportului reprezentat în Figura 3.1. explică operaționalizarea subiecților incluși în experimentul inițiat în vederea testării și formării competențelor de comunicare la literatura română prin utilizarea procesului de receptare-învățare a mesajului oral.

Astfel, pentru eșantionul experimental au fost supuși formării 33 de elevi din două clase de la Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu” și 19 elevi de la Colegiul Național „Ion Minulescu” o clasă: 16 elevi la care orele de literatură română sunt complet tehnologizate, utilizându-se manualul digital, platforme educaționale interactive și resurse audio-video pentru receptarea mesajului oral.

Eșantionul de control a fost constituit din 46 de elevi din două clase de la Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu” și din 14 elevi de la Colegiul Național „Ion Minulescu”. Rezultatele au arătat că majoritatea elevilor recunosc și înțeleg doar parțial mesajul oral, iar cadrele didactice consideră insuficient numărul de ore alocate acestui conținut în curriculum. Profesorii au menționat utilizarea metodelor precum dialogul, explicația, conversația, bulgărele de zăpadă, testul oral/scriș, analiza textelor literare, audierea și tehnologia comunicativă, aceasta din urmă fiind indicată de 68,3% dintre respondenți.

Cercetarea experimentală se încadrează în trei etape, în perioada anilor 2020-2023, subiecții fiind măsurați din punct de vedere al variabilelor dependente. Folosirea grupului de control va permite evaluarea impactului variabilei dependente prin măsurarea diferențelor după expunerea grupului experimental.

Etapă de constatare (noiembrie, 2020) a avut drept scop evidențierea nivelului competenței de comunicare literară în ceea ce privește receptarea, învățarea și interogarea mesajului oral în comunicarea literară. Diagnosticarea s-a realizat prin trei *probe de evaluare*, elaborate conform tehnologiilor comunicative de predare a mesajului oral în învățământul primar și raportate la strategiile modelului de receptare-învățare a mesajului oral: *strategia receptării mesajului oral*, *strategia producerii mesajelor* și

strategia interacțiunii comunicative autentice. De asemenea, a fost analizată opinia cadrelor didactice pe baza unui *chestionar*, privind procesul de predare-învățare-receptare-evaluare a mesajului oral.

Etapă de formare/dezvoltare a competențelor la literatura română (*anul de studii 2020 – 2021*) a inclus *realizarea și evaluarea experimentală a validității modelului de receptare-învățare a mesajului oral*, utilizând tehnologii comunicative de predare, prin aceasta, subiecții (elevii) fiind expuși la influența variabilelor independente. Pentru susținerea formării competenței de receptare a mesajului oral cu conținut literar, elevii au fost implicați în activități de analiză aplicativă a limbajului literar și a unităților expresive din texte-suport. În cadrul activităților de formare, elevii au utilizat resurse digitale (manual digital, aplicații interactive, înregistrări audio-video) pentru a reasculta mesajul oral, a identifica unități literare și a reconstrui mesajul în contexte noi.

Etapă de validare (2021 – 2022) a avut drept *scop stabilirea gradului de cunoaștere și aplicare a mesajului oral de către elevii claselor primare în vorbire prin compararea rezultatelor înregistrate de eșantioanele experimentale*: eșantionul experimental de bază (EE) și eșantionul martor (EM) la etapa post-testare. *Metodologia cercetării experimentale* a inclus chestionarul de evaluare a reprezentărilor cadrelor didactice din învățământul primar cu privire la receptarea, învățarea și predarea mesajului oral, testul de evaluare a competențelor de comunicare literară a elevilor privind utilizarea mesajului oral, probe de evaluare a valorilor limbajului mesajului oral, experimentul pedagogic, metoda statistică SPSS 17 și reprezentarea grafică. Rezultatele au evidențiat necesitatea consolidării mesajului oral în curriculumul primar, precum și eficiența tehnologiilor comunicative în dezvoltarea competenței de comunicare literară.

Nivelul de dezvoltare a competenței de comunicare literară, din perspectiva utilizării mesajului oral de către elevii din învățământul primar, a fost evaluat în anul 2020 prin aplicarea unui test standardizat.

Proba a fost administrată atât eșantionului experimental (68 de elevi) cât și celui de control (60 de elevi), în cadrul *etapei de constatare a cercetării*. Construcția testului s-a bazat pe obiectivele deja parcurse în procesul instructiv, fiind corelată cu conținuturile literare prevăzute în curriculum, în scopul identificării progreselor sau dificultăților întâmpinate în învățare.

Indicatorii specifici mesajului au constituit punctul de plecare pentru definirea nivelurilor de referință în diverse situații de comunicare. În cadrul cercetării, am optat pentru evaluarea performanțelor prin raportare la trei niveluri de formare – avansat (III), mediu (II) și minim (I). Această structurare în trei trepte corespunde unei adaptări funcționale a macro-categoriilor propuse de Cadrul European Comun de

Referință pentru Limbi, fiind calibrate pe particularitățile de vârstă ale școlarului mic: nivelul avansat (III / corespunzător unui grad înalt de autonomie și complexitate discursivă pentru clasa a III-a), nivelul mediu (II / utilizator independent în contexte standard de comunicare) și nivelul minim (I / utilizator elementar al structurilor de bază).

Comasarea metodologică a descriptorilor CECRL într-o schemă triplă, detaliată în Anexa 6, a fost considerată adecvată pentru învățământul primar deoarece permite o corelare directă cu etapele experimentale (diagnosticare – formare – validare) și facilitează o măsurare coerentă a progresului. Această adaptare servește la cartografierea celor patru dimensiuni fundamentale ale interacțiunii verbale (receptare, producere, interacțiune și mediere), oferind cadrul taxonomic pentru proiectarea tehnologiilor comunicative și pentru monitorizarea ulterioară a progresului lingvistic al elevilor din ciclul primar.

Măsurarea competenței de comunicare literară din perspectiva receptării mesajului oral a fost realizată prin raportare la cele *trei niveluri comportamentale* utilizate în curriculumul pentru învățământul primar: *cunoaștere/comprehensiune, aplicare și integrare*.

Primul nivel urmărește evaluarea cunoștințelor teoretice și a bazei conceptuale privind mesajul oral, precum și a capacității elevului de a identifica și reproduce informații esențiale. Nivelul de aplicare vizează utilizarea mesajului oral în contexte de comunicare literară, prin operații de analiză, asociere și transfer. Nivelul de integrare reflectă capacitatea elevului de a combina cunoștințele, abilitățile și atitudinile formate, de a elabora produse proprii și de a utiliza mesajul oral în situații noi, complexe.

Tabelul 3.2 reprezintă instrumentul standardizat de evaluare, construit pe baza celor trei niveluri comportamentale utilizate în curriculumul primar: cunoaștere/comprehensiune, aplicare și integrare. Itemii incluși în tabel nu depind de un text anume, ci vizează competențe generale de receptare a mesajului oral: identificarea conceptelor literare, utilizarea corectă a limbajului, transformarea mesajului oral, integrarea elementelor lexicale (inclusiv regionalisme), precum și capacitatea de a produce un mesaj oral coerent. Această abordare permite măsurarea unitară și comparabilă a performanțelor elevilor, indiferent de textul-suport utilizat în activitățile practice.

Tabelul 3.2. Metodologia de evaluare a nivelului competenței de comunicare la literatura română din perspectiva utilizării procesului de receptare - învățare a mesajului oral

Categoria obiective	ITEMI	Punctaj	Punctaj total
CUNOAȘTERE	1. Autorul este persoana care creează o operă literară.	5	15
	2. Naratorul este Povestitorul unei întâmplări.	5	

	3. Totalitatea acțiunilor și evenimentelor prezentate într-o desfășurare gradată constituie un mesaj oral.	5	
APLICARE	4. Narațiune, ca mod de expunere, se folosește în procesul de receptare - învățare a mesajului oral.	10	30
	5. Alegeți varianta corectă literară a cuvintelor: <i>răpede țarnă, lacrimi, școalei</i> pentru a le include în mesajul oral.	10	
	6. Aplicați narațiunea mesajului oral la persoana I.	10	
INTEGRARE	7. Construiți un mesaj oral cu patru regionalisme din textul literar.	20	40
	8. Construiți un mesaj oral cu ajutorul celei mai dragi opere epice deja studiate.	20	
	Respectarea normelor gramaticale lexicale	5	5
	Total	90	90

Tabelul 3.3. Baremul de evaluare a competenței de comunicare în aspectul receptării - învățării mesajului oral

Nivel	A-Minim(I)	B-Mediu(II)	C-Avansat(III)
Barem de evaluare	0-35 puncte	36-65 puncte	66-90 puncte
Raportul punctaj: notă	0: nota 1 5: nota 2 10-15: nota 3 20-25: nota 4 30-35: nota 5	36-45: nota 6 50-55: nota 7 60-65: nota 8	70-80: nota 9 85-90: nota 10
Valoarea competenței se interpretează în funcție de gradul de complexitate al itemilor: cunoaștere (nivel minim), aplicare (nivel mediu), integrare (nivel avansat).	CUNOAȘTERE	APLICARE	INTEGRARE

În scopul efectuării calculelor din statistică descriptivă au fost folosiți coeficienți statistici:

a) Frecvența relativă

$$f_1 = \frac{n_1}{\sum n_1} * 100,$$

n_1 = numărul de subiecți din grupul x

$\sum n_1$ = numărul total de subiecți

b) Media aritmetică

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}, i = \overline{1, n}, \text{ unde:}$$

n = volumul colectivității

$\sum x_i$ = scor individual

n = numărul de subiecți sau volumul eșantionului

c) Coeficientul abaterii standard se va măsura după formula:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum d_i^2}{n}} = \sqrt{\sum_i \frac{(x_i - \bar{x})^2}{n}} = \sqrt{\sigma^2}, \text{ în care indicăm scorurile individuale } (x_i),$$

media aritmetică ($\bar{x}$) și numărul de subiecți sau volumul eșantionului (n).

Tabelul 3.4. Nivelul de dezvoltare a competenței de comunicare literară a elevilor din perspectivele valorificării mesajului oral

Eșantion experimental				Eșantion martor			
Punctaj	Frecvența	%	Niveluri	Punctaj	Frecvența	%	Niveluri
5	3	4,4	Minim 50%	5	8	13,3	Minim 46,7%
10	8	11,8		10	6	10,0	
15	9	13,2		15	6	10,0	
20	8	11,8		25	4	6,7	
25	3	4,4		30	4	6,7	
35	3	4,4		40	17	28,3	
40	10	14,7	Mediu 30,9%	50	4	6,7	Mediu 38,3%
45	7	10,3		55	1	1,7	
50	2	2,9		60	1	1,7	
60	2	2,9		70	4	6,7	
70	2	2,9	Avansat 19,1%	75	4	6,7	Avansat 15%
75	11	16,2		80	1	1,6	
Abaterea standard (68 subiecți)			21,64645	Abaterea standard (60 subiecți)			22,32449

Analiza distribuției punctajelor obținute de elevi în cele două eșantioane evidențiază diferențe semnificative în ce privește nivelul de dezvoltare a competenței de comunicare literară din perspectiva valorificării mesajului oral. În eșantionul experimental, jumătate dintre elevi (50%) se situează la nivelul minim de formare, în timp ce 30,9% ating nivelul mediu, iar 19,1% nivelul avansat. Această distribuție indică o structură relativ echilibrată, cu o proporție considerabilă de elevi care depășesc nivelul minim și demonstrează competențe funcționale sau avansate în receptarea și utilizarea mesajului oral. Compararea celor două grupuri arată că eșantionul experimental prezintă un procent mai ridicat de elevi aflați la nivel avansat (19,1% față de 15%) și o distribuție mai echilibrată între nivelurile minim și mediu. Acest lucru denotă că strategiile și tehnologiile de receptare a mesajului oral aplicate în cadrul experimentului au avut un impact pozitiv asupra dezvoltării competenței de comunicare literară.

În ansamblu, datele statistice susțin eficiența strategiilor de receptare a mesajului oral utilizate în eșantionul experimental și demonstrează o evoluție superioară elevilor implicați în procesul formativ comparativ cu cea a elevilor din eșantionul martor. Performanțele superioare ale eșantionului experimental pot fi explicate și prin integrarea tehnologiilor digitale, care au facilitat reascultarea mesajului oral, vizualizarea structurilor narative și aplicarea strategiilor metacognitive în medii interactive.

Rezultatele testului evidențiază faptul că o parte semnificativă dintre elevi manifestă dificultăți în înțelegerea și interpretarea corectă a mesajului oral în cadrul lecțiilor de literatură română. Confuzia conceptuală este vizibilă în special la nivelul noțiunilor de bază: mulți elevi asociază în mod eronat rolul autorului cu producerea mesajului oral, iar conceptul de narațiune, ca mod de expunere utilizat în procesul de receptare și învățare a mesajului oral, este insuficient stăpânit. Aceste lacune conceptuale explică rezultatele scăzute obținute la categoria cunoaștere/comprehensiune, care presupune operații de identificare și reproducere.

Deoarece testul a fost aplicat ca lucrare de control, elevii au fost apreciați cu note pentru întregul instrument, iar rezultatele au fost analizate global pentru determinarea nivelului de cunoaștere-aplicare-integrare a mesajului oral în comunicare, competență finală prevăzută de curriculumul pentru învățământul primar.

Propunem în continuare rezultatele obținute pentru determinarea nivelului competenței de comunicare literară a elevilor, evaluată pe baza rezultatelor academice și apreciată prin note. În eșantionul experimental, trei elevi (4,4%) au acumulat doar 5 puncte, iar în eșantionul martor opt elevi (13,3%) au obținut același punctaj, fiind astfel apreciați cu nota 2. Pentru nota 3, corespunzătoare unui punctaj de 10 puncte, au fost înregistrați șase elevi în eșantionul martor (10%) și 17 elevi în eșantionul experimental (25%).

În ansamblu, doar 20 de elevi din întregul eșantion (128) au fost apreciați cu nota 9, iar niciun elev nu a obținut nota 10. Analiza rezultatelor, în concordanță cu baremul din **Tabelul 3.3.**, evidențiază distribuția notelor pe niveluri de performanță.

Tabelul 3.5. Nivelul competenței de comunicare literară raportat la notele elevilor privind utilizarea mesajului oral

Eșantion experimental				Eșantion martor			
Nota	Frecvența	%	% acumulate pentru nivel	Nota	Frecvența	%	% acumulate pentru nivel
2	3	4,4	Minim 50%	2	3	4,4	Minim 46,7%
3	17	25,0		3	17	25,0	
4	11	16,2		4	11	16,2	
5	3	4,4		5	3	4,4	
6	17	25,0	Mediu 30,9%	6	17	25,0	Mediu 38,3%
7	3	4,4		7	3	4,4	
8	1	1,5		8	4	5,6	
9	13	19,1	Avansat 19,1%	9	10	15,0	Avansat 15,0%
Abaterea standard (68 subiecți)			2,22228	Abaterea standard (60 subiecți)			2,27589
Media aritmetică			5,3235	Media aritmetică			5,2000

Rezultatele testului aplicat la etapa de constatare indică un nivel minim de cunoaștere–aplicare–integrare a mesajului oral: 50% dintre elevii eșantionului experimental și 46,7% dintre elevii eșantionului martor se situează la nivelul minim. Doar 19,1% dintre elevii grupului experimental și 15% dintre cei ai grupului martor au demonstrat competențe avansate de comunicare literară prin utilizarea mesajului oral. Nivelul mediu a fost atins de 30,9% dintre elevii eșantionului experimental și de 38,3% dintre elevii eșantionului martor.

Reprezentarea grafică a acestor rezultate este prezentată în Figura 3.2.

Metodologia cercetării a inclus, la etapa de constatare, diagnosticarea nivelului competenței de comunicare literară din perspectiva valorilor limbajului mesajului oral, prin aplicarea a trei probe de evaluare. În concordanță cu scopul cercetării – determinarea tehnologiilor comunicative de receptare–învățare a mesajului oral în

învățământul primar – a fost necesară stabilirea unei corelații între strategiile utilizate și formarea competenței vizate.

Astfel, raportându-ne la strategiile proiectate în cadrul modelului de receptare–învățare a mesajului oral prin tehnologii comunicative (strategia receptării mesajului oral, strategia producerii mesajelor valorizând mesajul oral și strategia interacțiunii comunicative literare autentice), a fost elaborată câte o probă de evaluare pentru fiecare strategie. Fiecare probă a vizat două dintre valorile limbajului mesajului oral: identificare, decodificare, echivalare semantico-literară, codificare în literatura română, utilizare contextuală a mesajului și integrare lingvistică a mesajului oral în conversație.

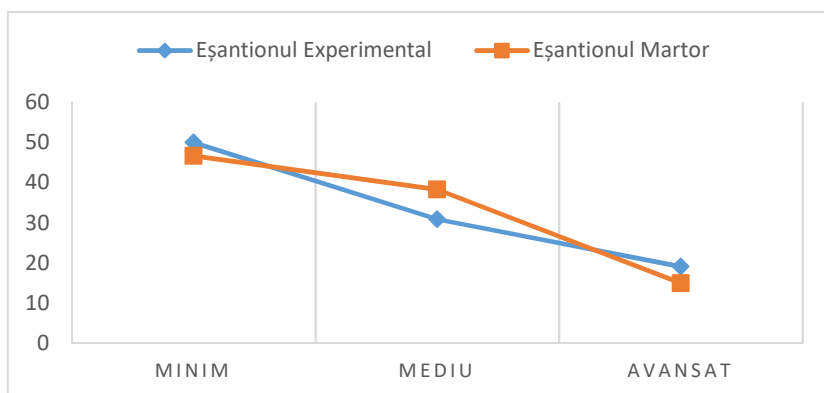

Figura 3.2. Nivelul competenței de comunicare literară a elevilor în aspectul valorificării mesajului oral la lecțiile de literatură română (etapa de constatare)

Aplicarea celor trei probe, fiecare alcătuită din câte trei itemi, permite evaluarea gradului de înțelegere, aplicare, analiză și sinteză a mesajului oral în comunicare, competență literară formată în procesul de instruire inițială în domeniul literaturii române.

Am optat pentru aceleași trei niveluri de formare: avansat (III), mediu (II) și minim (I) în măsurarea nivelului eficienței strategiilor aplicate pentru valorizarea mesajului oral în competența de comunicare literară a elevilor.

Tabelul 3.7. Tehnica măsurării valorilor limbajului mesajului oral

Nivel	A – Minim	B – Mediu	C – Avansat
Punctaj	0 – 19	20 – 46	47 – 70

Compararea rezultatelor înregistrate la etapa de constatare a scos în evidență faptul că pentru valorile limbajului mesajului oral supuse investigației nu sunt diferențe semnificative între eșantioanele incluse în experiment. Cele mai mici rezultate au fost

evaluate la nivelul avansat pentru fiecare item, respectiv, cei mai mulți elevi au fost evaluați la nivel minim. Stabilirea itemilor într-o ascensiune a nivelului competenței de comunicare literară de la identificarea și decodificarea mesajului oral într-un text literar la echivalarea semantico-literară și codificarea la literatura română spre utilizarea contextuală și integrarea lingvistică a mesajului oral în comunicarea literară a demonstrat că elevii au acumulat un punctaj mai mare la itemii 1 și 2, dovedind ușurință în capacitatea de cunoaștere și reproducere a mesajului oral.

Din 68 de elevi ai eșantionului experimental, 41,2% s-au situat la nivelul minim, 36,7% la nivelul mediu și 26,5% la nivelul avansat. Foarte aproape sunt și rezultatele elevilor din eșantionul martor: din cei 60 de subiecți supuși probelor de evaluare, la prima probă 40% dintre elevi s-au situat la nivelul minim, 33,3% la nivelul mediu și 26,7% la nivelul avansat. Atât identificarea, cât și decodificarea mesajului oral într-un text literar, fiind considerate operații ușoare în procesul de formare a competenței, au permis înregistrarea unor rezultate relativ mai înalte în comparație cu operațiile de utilizare contextuală și integrare lingvistică a mesajului oral, acestea fiind demonstrate de capacitatea individuală de relaționare într-un grup prin intermediul valorilor limbajului mesajului oral. Astfel, pentru aceste valori, nivelul minim a fost înregistrat de mai mulți subiecți: un raport de 48,6% dintre elevi ce fac parte din eșantionul experimental și 48,3% dintre cei din eșantionul martor s-au situat la nivelul minim, contra 8,8% și, respectiv, 15% dintre elevi din aceleași eșantioane la nivelul avansat în **Figura 3.3**.

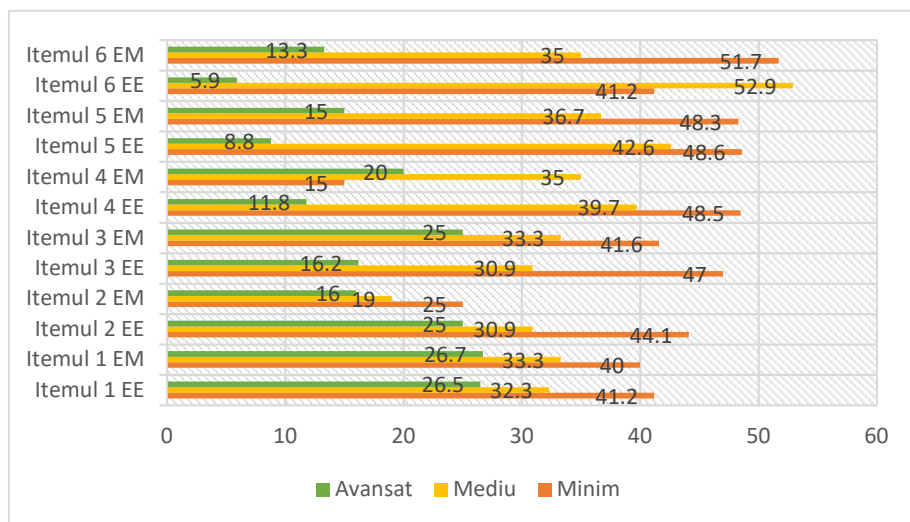

Figura 3.3. Nivelul de dezvoltare a valorilor limbajului mesajului oral al elevilor la orele de literatură română (etapa de constatare)

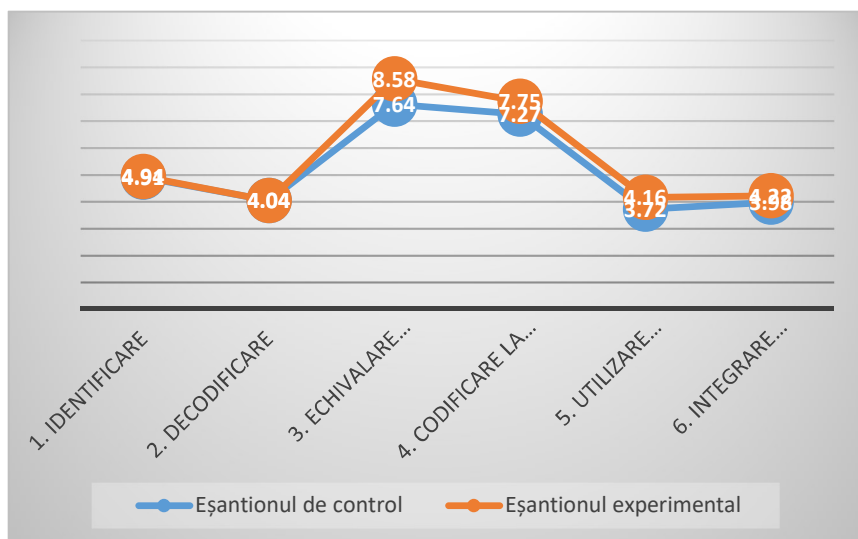

Figura 3.4. Nivelul de dezvoltare a limbajului mesajului oral al elevilor la orele de literatură română (etapa de constatare)

Calcularea valorilor de medie aritmetică și a abaterilor standard prin intermediul programului SPSS 17 a scos în evidență rezultatele subiecților evaluați din cadrul eșantionului experimental și al celui de control la etapa de constatare expusă în Figura 3.4. Valoarea înaltă pentru itemul 3 (echivalare semantico-literară) demonstrează că elevii înțeleg mesajele orale fundamentale în vorbirea standard pe teme literare și sensul mesajului oral, dacă sunt exprimate într-o manieră relativ clară și lentă, înțeleg texte literare care aparțin genului epic și genului liric într-un limbaj cunoscut, pot descrie evenimente, pot exprima sentimente prin mesajul oral. În ansamblu, radiografia procentuală din Figura 3.4 confirmă că structura performanțelor inițiale este dictată direct de complexitatea cognitivă a sarcinilor. Elevii reușesc să se mențină pe un palier funcțional (mediu) în sarcinile ce presupun operații ghidate de asociere, dar eșuează masiv pe axa producției independente de discurs și a interacțiunii contextuale. A doua etapă a cercetării a presupus un experiment de formare (2020-2021) care avut drept obiectiv valorificarea modelului de receptare-învățare a mesajului oral prin tehnologii comunicative și validarea tehnicilor proiectate în scopul dezvoltării competențelor de comunicare literară ale elevilor. Demersul s-a desfășurat în cadrul a două clase de la Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu” (50 de elevi) și o clasă de la Colegiul Național „Ion Minulescu” (18 elevi) din Slatina, România, eșantionul experimental total cuprinzând un volum de 68 de subiecți.

Programul experimental a vizat implementarea tehnologiilor comunicative la nivelul a trei paliere strategice:

- strategiile de receptare-învățare a limbajului mesajului oral;
- producerea mesajelor cu valori comunicative specifice;
- interacțiunea comunicativă autentică prin intermediul discursului.

În cadrul procesului de receptare-învățare-evaluare, strategia didactică, în raport cu rezultatul învățării, poate îndeplini funcția de metodă sau procedeu juxtapus și invers, fiind vizate asocieri flexibile între metoda dominantă și tehnicile complementare din diverse categorii curriculare.

Descrierea scopurilor activităților comunicative în fundamentarea teoretică a cercetării, prin care elevul este încurajat să caute informații, să depășească obstacole inductive, să discute despre personaje și să asimileze structura operei sau a genului literar, a favorizat aplicarea tehnologiilor receptive, productive și interactive, sprijinite pe activitățile precomunicative derulate în semestrul I.

Acest demers a facilitat familiarizarea cu limbajul de specialitate și cu unitățile literare esențiale, reprezentând etape obligatorii în pregătirea elevilor pentru interacțiunea curentă.

Metodologia sistemului de activități precomunicative a fost susținută de valoarea pedagogică a exercițiului, metodă în care predomină acțiunea operațională reală și care reflectă gradul de integrare a capacităților formate în proiectarea activităților de perspectivă.

Aplicarea strategiilor proiectate în cadrul modelului de receptare-învățare a mesajului oral, prin intermediul tehnologiilor comunicative utilizate în învățământul primar (strategia receptării mesajului oral, strategia producerii mesajelor orale și strategia interacțiunii comunicative autentice), a generat rezultate evidente în dezvoltarea competenței de comunicare literară. Validarea programului s-a realizat prin evoluțiile înregistrate la nivelul tuturor indicatorilor limbajului mesajului oral: identificare, decodificare, echivalare semantico-literară, codificare în literatura română, utilizare contextuală și integrare lingvistică în conversație. Administrarea probelor de evaluare a competenței de comunicare literară, în cadrul etapei de validare (post-test) a experimentului pedagogic, a demonstrat o creștere semnificativă a nivelului acestei competențe în rândul elevilor din eșantionul experimental. Această evoluție calitativă se datorează în mod direct intervenției formative aplicate, în timp ce în eșantionul martor modificările au fost minime, fiind limitate la variații nesemnificative și pur aleatorii ale valorilor unor indicatori analitici izolați. Datele agregate obținute în urma post-testării sunt centralizate comparativ în Tabelul 3.18.

Tabelul 3.18. Date experimentale generalizate privind calitatea valorilor limbajului mesajului oral al elevilor la literatura română (etapa de validare)

Item	Eșantion	EE(68 subiecți)			Media aritmetică	Abaterea standard	EM(60 subiecți)			Media aritmetică	Abaterea standard
	niveluri	minim	mediu	avansat			minim	mediu	avansat		
	Barem	0-35	36-65	66-90			0-35	36-65	66-90		
Item I	Nr. subiecți	14	28	26	6,89	2,55	23	21	16	4,96	2,74
	%	20,6	41,2	38,2			38,3	35,0	26,7		
Item II	Nr. subiecți	13	29	26	5,95	3,69	24	20	16	4,48	3,98
	%	19,1	42,6	38,2			40,0	33,3	26,7		
Item III	Nr. subiecți	15	30	23	10,5	3,71	23	21	16	9,08	4,99
	%	22,1	44,1	33,8			38,3	35,3	26,7		
Item IV	Nr. subiecți	14	29	25	10,0	3,70	26	21	13	8,00	5,14
	%	20,6	42,6	36,8			43,3	35,0	21,7		
Item V	Nr. subiecți	17	32	19	5,98	2,40	29	22	9	4,16	3,00
	%	25,0	47,0	28,0			48,3	36,7	15		
Item VI	Nr. subiecți	16	38	14	6,32	2,48	28	23	9	3,98	2,77
	%	23,5	55,9	20,6			46,7	38,3	15,0		

Aplicarea formulelor de calcul specifice statisticii descriptive (frecvența relativă, media aritmetică și abaterea standard) a confirmat în mod riguros validitatea programului experimental, demonstrând eficiența utilizării tehnologiilor comunicative de receptare–învățare a mesajului oral la disciplina Limba și literatura română.

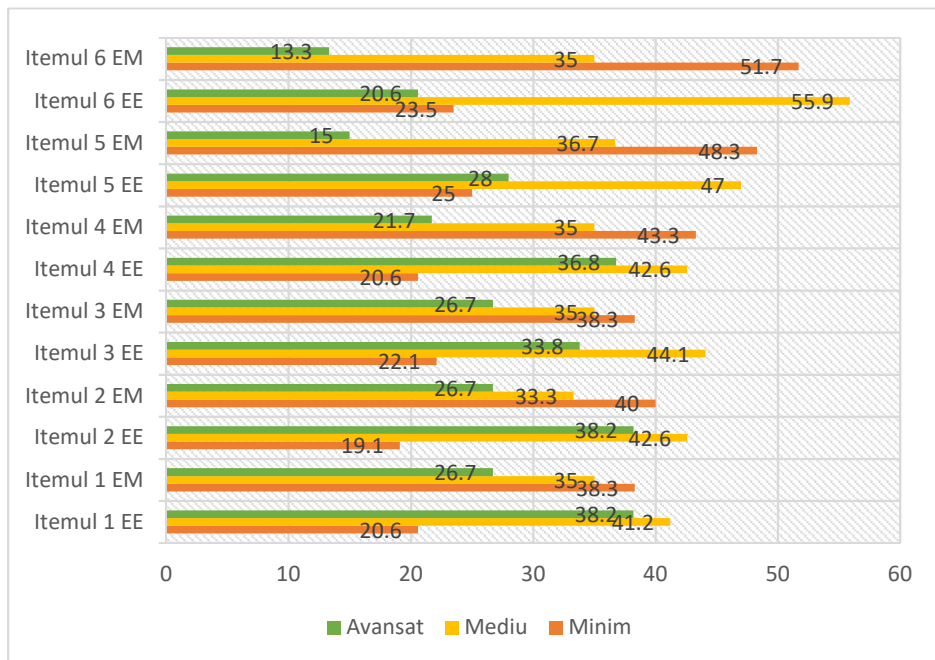

Figura 3.5. Niveluri ale formării valorilor limbajului mesajului oral al elevilor la orele de literatură română (etapa de validare)

În **Figura 3.5** sunt prezentate comparativ ponderile procentuale ale subiecților pe cele trei niveluri de formare — minim, mediu și avansat — în etapa de validare (post-test) a experimentului pedagogic, realizându-se o corelație vizuală directă între performanțele eșantionului experimental (EE) și ale eșantionului martor (EM) pentru fiecare dintre cei șase itemi investigați.

În concluzie, reprezentarea grafică din **Figura 3.5** confirmă din punct de vedere praxiologic validitatea modelului experimental propus. Introducerea resurselor multimedia corelate cu fișele scrise de lucru a determinat o mutare masivă a subiecților eșantionului experimental din zonele de risc ale nivelului minim către palierele superioare de autonomie și integrare lingvistică.”

În urma confirmării Modelului tehnologic de receptare – învățare a mesajului oral la literatura română prin tehnologii comunicative în învățământul primar a fost demarată etapa de control (validare), având ca scop stabilirea gradului de cunoaștere și aplicare a mesajului oral de către subiecți prin compararea rezultatelor înregistrate de eșantioanele experimentale, eșantionul experimental de bază (EE) și eșantion martor (EM) la etapa de postestare.

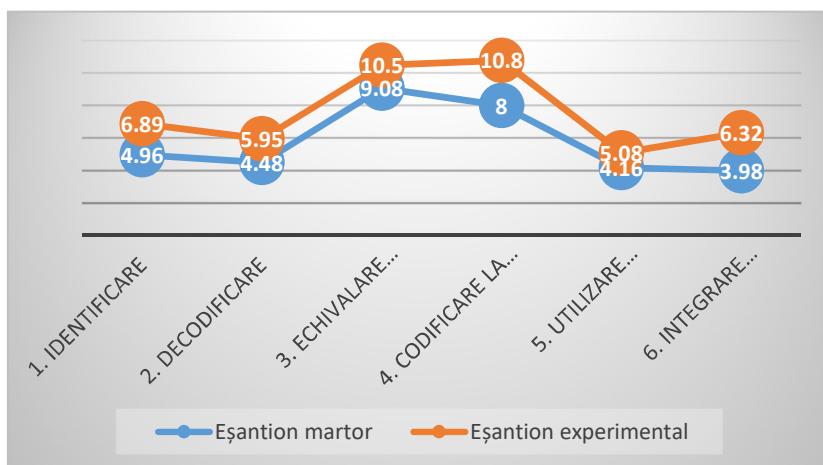

Figura 3.6. Valori medii comparate privind gradul de formare a limbajului mesajului oral al elevilor la orele de literatură română în exprimare (etapa de validare)

O imagine de ansamblu asupra performanțelor de profunzime înregistrate în etapa de validare (post-test) este oferită de **Figura 3.6**, care ilustrează comparativ evoluția valorilor mediei aritmetice obținute de subiecții eșantionului experimental și ai eșantionului martor pentru fiecare dintre cele șase dimensiuni ale limbajului investigate.

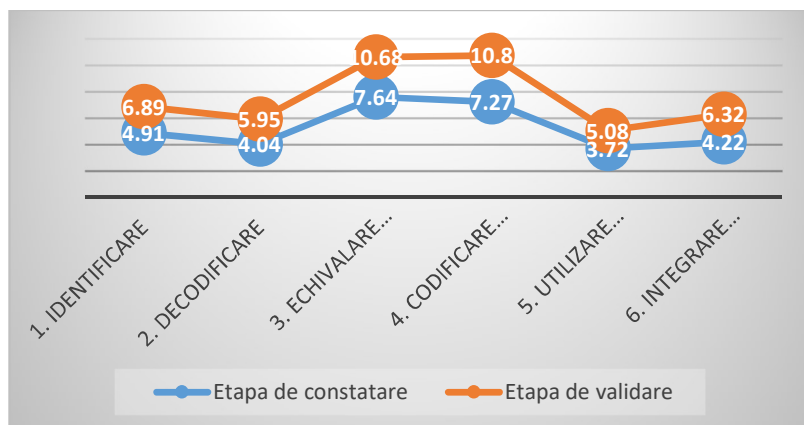

Figura 3.7. Valori medii comparate privind nivelul de dezvoltare a mesajului oral la orele de literatură română (eșantionul experimental etapa de constatare-validare)

Compararea rezultatelor din **Figura 3.7** demonstrează utilitatea modelului elaborat și aplicabilitatea sa eficientă la clasă. În cadrul eșantionului experimental se observă o creștere evidentă a mediei aritmetice pe toate cele trei paliere strategice.

Aceste dinamici confirmă eficiența deplină a intervenției didactice bazate pe tehnologii interactive în învățământul primar.

Tabelul 3.20. Diferențe statistice între scorurile obținute de elevii grupului experimental (constatare – formare)

	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5	Item 6	Scor cumulat
T Student	7,109	6,440	7,441	8,682	9,842	9,082	20,590

Diferențe statistice semnificative au fost înregistrate la nivelul tuturor itemilor, precum și la scorul cumulat (**Tabelul 3.20**), ceea ce confirmă eficiența programului formativ elaborat și aplicat. Consultând Tabelul 3.20, valorile obținute se situează mult sub pragul critic de semnificație $p = 0,05$ validând matematic relevanța statistică a rezultatelor și progresul elevilor.

Rezultatele elevilor din grupul martor sunt mai puțin reprezentative, întrucât acești subiecți au avut un rol pasiv în formarea competenței de comunicare literară din perspectiva utilizării mesajului oral. Ei nu au beneficiat de tehnologiile comunicative de receptare și învățare a mesajului oral incluse în modelul experimental. Evoluția lor la cele două etape ale experimentului (constatare și validare) este prezentată în **Figura 3.8**.

La finalul programului formativ se constată o **evoluție semnificativă a competenței de comunicare literară, rezultat direct al implementării modelului tehnologizat**. Eficiența intervenției este validată transversal pe toate cele trei dimensiuni strategice: strategia receptării, strategia producerii și strategia interacțiunii comunicative autentice.

Aplicarea organizatorilor grafici (harta textului, diagrama Venn) și a metodelor active (Linia valorilor, tehnica 6-3-1, cubul, cadranul, „Știu–Vreau să știu–Am învățat”, RAI) a eliminat barierele emoționale, stimulând exprimarea liberă și fluidă.

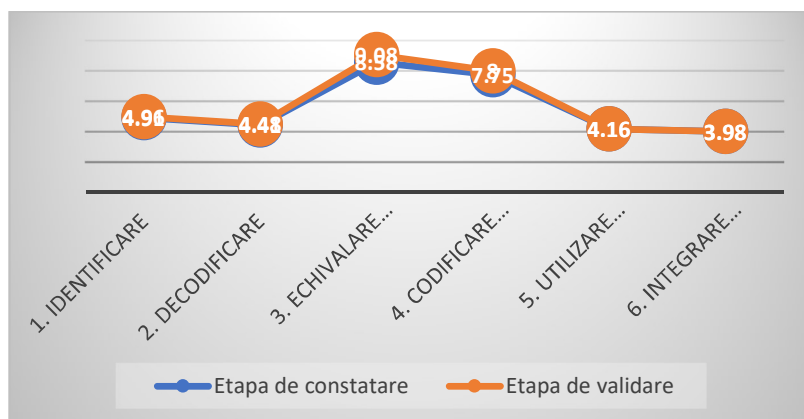

Figura 3.8. Valori medii comparate privind nivelul de dezvoltare a mesajului oral la literatura română (eșantionul martor, etapa de constatare – validare)

Administrarea repetată a testului de evaluare a nivelului competenței (proba pe textul-suport „Prima zi de școală”, după Cezar Petrescu) reflectă rezultate considerabil sporite în etapa de validare, în comparație cu datele înregistrate la etapa inițială de constatare a experimentului.

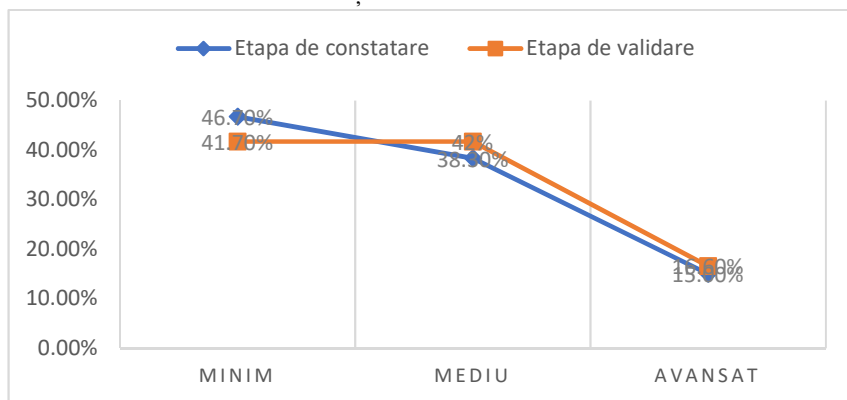
Tabelul 3.21. Nivelul de dezvoltare a competenței de comunicare literară a elevilor din perspectiva valorificării mesajului oral (etapa de validare)

Eșantion experimental				Eșantion martor			
Punctaj	Frecvența	%	Niveluri	Punctaj	Frecvența	%	Niveluri
10,00	0	0	Minim 25%	10,00	3	5,0	Minim 41,7%
15,00	0	0		15,00	9	15,0	
20,00	0	0		20,00	5	8,3	
25,00	2	3,0		25,00	2	3,3	
30,00	6	8,8		30,00	2	3,3	
35,00	10	14,7	Mediu 47%	35,00	4	6,8	Mediu 41,6%
40,00	1	1,5		40,00	3	5,0	
45,00	2	3,0		45,00	5	8,3	
50,00	4	5,9		50,00	10	16,7	
55,00	6	8,8		55,00	4	6,8	
60,00	10	14,7	Avansat 26,5%	60,00	1	1,6	Avansat 16,7%
65,00	9	13,3		65,00	2	3,3	
80,00	4	5,9		70,00	5	8,4	
85,00	6	8,8		80,00	3	5,0	

90,00	8	11,8		85,00	2	3,3	
Abaterea standard (68 subiecți)			20,79138	Abaterea standard (60 subiecți)			22,04515
Media aritmetică			58,4559	Media aritmetică			42,3333

În **Figura 3.10** sunt redată comparativ evoluțiile intra-grup înregistrate între etapele de constatare (pre-test) și validare (post-test) pentru ambele loturi investigate, oferind o confirmare vizuală a dinamicii de progres.

Eșantionul martor

Eșantionul experimental

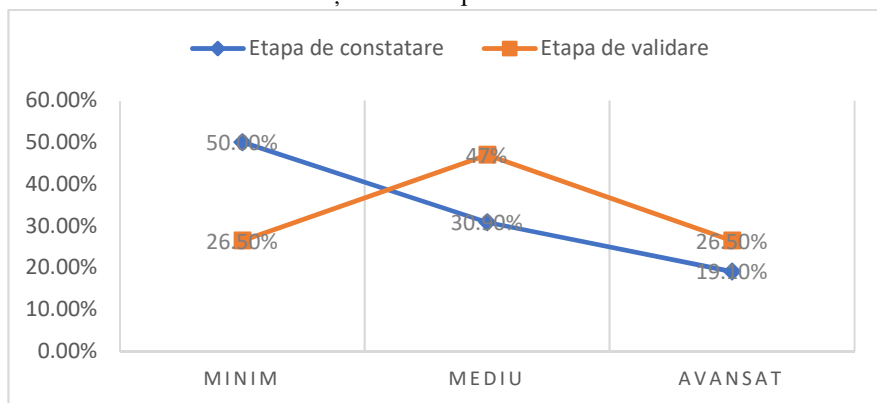

Figura 3.10. Valori medii comparate privind nivelul de dezvoltare a competenței de comunicare literară a elevilor din perspectiva utilizării mesajului oral la orele de literatură română

În concluzie, analiza comparativă a valorilor medii evidențiază faptul că elevii din eșantionul experimental au înregistrat un nivel superior de dezvoltare a competenței de comunicare literară din perspectiva utilizării mesajului oral, comparativ cu elevii din eșantionul martor. Aceste rezultate confirmă eficiența demersului pedagogic aplicat.

CONCLUZII GENERALE

Rezultatele cercetării au demonstrat actualitatea studiului, au validat inovația științifică, argumentând valoarea epistemologică și praxiologică a investigației. Sinteza teoretică și interpretarea datelor experimentale au condus la următoarele concluzii:

1. Din perspectiva optimizării procesului de predare-învățare-evaluare a literaturii române în învățământul primar, se impune valorificarea sistemică a mesajului oral, cu luarea în considerare a factorilor psiholingvistici, precum tendința de „mărginire semantică” și de rigidizare sintactică a mesajului oral, precum și a factorilor psihopedagogici, reprezentați de particularitățile de vârstă ale elevilor, cultura profesională și măiestria didactică a cadrelor didactice. Integrarea eficientă a tehnologiilor comunicative, a mijloacelor cultural-literare, a metodologiei interactive și a formelor adecvate de organizare a instruirii contribuie la realizarea obiectivelor formării comunicării literare și la extinderea resurselor didactice necesare învățării productive a conținuturilor literare.

2. Nu există încă o definiție unanim acceptată pentru „tehnologiile comunicative”, de aceea am propus o redefinire a conceptului. În această cercetare, tehnologiile comunicative de receptare-învățare a mesajului oral sunt înțelese ca un ansamblu de acțiuni didactice care proiectează optim predarea mesajului oral, valorifică surse autentice și mobilizează competențele pedagogice necesare pentru crearea unor situații interactive orientate spre dezvoltarea competenței de comunicare la literatura română.

3. Practica școlii primare de predare-învățare-evaluare a literaturii române demonstrează că nu există strategii recomandate exclusiv pentru receptarea-învățarea mesajului oral; cercetările din domeniul didacticii literaturii române sugerează utilizarea unei game largi de tehnologii comunicative prin intermediul activităților precomunicative și comunicative. Valorificarea strategiilor de predare a mesajului oral prin activități comunicative a implicat integrarea următoarelor categorii fundamentale de metode: metode de comunicare care cuprind tehnici orale (expozitive și conversative), metode bazate pe suport scris (lucrurile cu textul și manualul) și modalități oral-vizuale (instruirea multimedia și tehnici audiovizuale); metode de explorare și acțiune care includ forme de explorare directă și indirectă, alături de metode de acțiune reală sau simulată (exerciții, activități creative, jocuri didactice și de rol); metode de comunicare intrapersonală care sunt axate pe reflecție și procesare interioară.

4. În urma analizei modului de procesare a mesajului oral la orele de literatură română, elevii s-au diferențiat în trei categorii calitative:

- Elevii cu nivel minim al competenței de comunicare recunosc și folosesc mesajul oral doar în situații predictibile și foarte simple, înțeleg enunțurile numai dacă interlocutorul vorbește clar și manifestă dificultăți majore în identificarea, decodificarea și codificarea mesajului oral, ceea ce indică un nivel scăzut de valorificare autonomă a acestuia;
- Elevii cu nivel mediu înțeleg mesajul oral exprimat în limbaj standard, utilizează expresii literare uzuale, pot relata evenimente audiate și pot formula opinii și argumente simple, demonstrând o competență funcțională, dar aflată încă în proces de dezvoltare;
- Elevii cu nivel avansat înțeleg o gamă largă de mesaje orale complexe, inclusiv sensuri implicite, se exprimă fluent și spontan și stăpânesc tehnici avansate de structurare și coeziune a mesajului oral, demonstrând o competență matură, reflexivă și pe deplin autonomă.

5. Modelul de predare-învățare a mesajului oral prin tehnologii comunicative în învățământul primar reprezintă o construcție metodologică sistemică de abordare comunicativ-funcțională a formării competenței de comunicare literară autentică, proiectată structural în baza componentelor curriculare fundamentale (epistemologie, teleologie, conținuturi, strategii).

Tehnologiile comunicative de receptare și învățare a mesajului oral sunt orientate riguros spre interiorizarea și formarea valorilor estetice și lingvistice ale limbajului mesajului oral.

6. Modelul didactic de proiectare a mesajului oral prin intermediul tehnologiilor comunicative constituie un instrument praxiologic valoros deoarece:

- realizează în mod simbiotic atât funcția cultural-estetică, cât și funcția comunicativă a textului literar; formează competențe de comunicare la literatura română la nivel de cunoștințe despre limbajul literar, capacități de a construi enunțuri corecte cu unități literare și atitudini de valorizare a stilului comunicativ; servește ca mijloc eficient de consolidare, fixare și evaluare a comunicării literare, în general, și a limbajului literar receptat, în particular;
- conceptualizează și formează valori socio-culturale în rândul școlarilor mici;
- generează și garantează caracterul autentic al interacțiunii didactice la lecțiile de literatură română.

7. Criteriile de selectare și organizare a mesajului oral au ca scop optimizarea învățării literaturii române, stimulând interesul cognitiv al elevilor pentru utilizarea structurilor asimilate în acte de relaționare autentică, subiectul tematic și valoarea estetică constituind principiile directe în selectarea limbajului literar pentru receptarea și învățarea mesajului oral.

8. Indicatorii eficientizării receptării-învățării mesajului oral în învățământul primar, grupați pe axa identificare-decodificare-descoperire a echivalentului literar, codificare și producere prin transpunere, utilizare contextuală a mesajului oral și integrare lingvistică în conversație, asigură proiectarea competentă a strategiilor didactice, fiind orientați direct spre dezvoltarea competenței de comunicare bazate pe valorile expresive ale limbajului mesajului oral.

9. Rezultatele experimentului pedagogic au validat concepția investigației cu privire la nevoia predării comunicative pentru dezvoltarea la elevi a competenței de comunicare la literatura română prin valorile mesajului oral, veridicitatea fiind garantată de metodologia de cercetare, corelată cu scopul și obiectivele investigației, de caracterul continuu al formării și posibilitatea exersării activităților experimentului care au permis analiza calitativă a datelor experimentare.

10. Ansamblul activităților realizate prin intermediul tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral în învățământul primar a valorificat activitățile comunicative funcționale (receptive și productive) și interacționale (de dialog și mediere), contribuind la dezvoltarea competenței de comunicare literară. Aceste activități au favorizat gândirea productivă, flexibilitatea raționamentului, exprimarea fluentă, integrarea culturală și adaptabilitatea conversațională. Utilizarea resurselor digitale, precum manualele digitale, aplicațiile interactive și materialele audio-video, a consolidat procesul formativ prin facilitarea reascultării, vizualizării și analizei mesajului oral în contexte variate, fără a diminua caracterul fundamental verbal și interuman al comunicării didactice.

11. Datele statistice ale cercetării au demonstrat oportunitatea aplicării tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral în învățământul primar și valabilitatea principiilor definitorii pentru utilizarea contextuală a acestuia, în condițiile respectării etapelor psihopedagogice de formare a competenței de comunicare literară. Modelul propus și-a confirmat valoarea praxiologică prin creșterea semnificativă a nivelului competențelor de comunicare la literatura română, eficacitatea învățării fiind potențată de stimularea motivației interne pentru autoînvățare a elevilor.

12. Din perspectiva valorificării mesajului oral, definim competența de comunicare literară ca un ansamblu integrat de atitudini, cunoștințe și capacități privind receptarea, înțelegerea, interpretarea și utilizarea contextuală a mesajului oral cu valoare literară. Aceasta include capacități de identificare și decodificare a informațiilor, de echivalare și integrare lingvistică și semantică a conținuturilor receptate, precum și utilizarea acestora în situații de comunicare literară.

BIBLIOGRAFIE

1. BARTHES, R. *Plăcerea textului. Roland Barthes despre Roland Barthes. Lecția*. Chișinău: Editura Cartier, 2006. 228 p. ISBN 978-9975-79-400-8.
2. BOJIN, A. *Metodica studierii literaturii române*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1980, 344 p.
3. BURLACU, A. *Existențe. Vol. 4: Ființa poeziei*. Chișinău: Gunivas, 2020, 272 p. ISBN 978-9975-3374-1-0.
4. BURLACU A. *Ghid metodic pentru dezvoltarea comunicării orale „Universul poetic vierian în învățământul primar”*, Slatina, România, editura Edudel, 2026, 25p, ISBN:978-630-369-548-8.
5. BURLACU A. Ghid metodologic „Valorificarea textului literar în clasele I și a II-a”, Slatina, editura Edudel, 2026, 18p, ISBN: 978-630-369-547-1.
6. BURLACU A. *Receptarea mesajelor literare orale în ciclul primar: dimensiuni interpretative și mecanisme metacognitive*. În materialele conferinței internaționale „Știință, educație, cultură 35-a aniversare a Universității de Stat din Comrat” culegere de articole Vol.4. 2026. Comrat. ISBN 978-9975-83-333-2.
7. BOTEZATU, E. *Pragul de sus: texte și contexte literare*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2004. 232 p. ISBN 9975-69-583-9..
8. *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi : Învățare, Predare, Evaluare*. Trad. coord. de Gheorghe Moldovanu. Strasbourg : Diviziunea Politici Lingvistice, 2001, 224 p. ISBN 92-871-1300-X.
9. CALLO, T., BURLACU, A., CARAMAN, V., ȚAU, E. [et al.]. *Curriculum național. Aria curriculară: Limbă și comunicare. Învățământul primar*. Chișinău: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, 2018, 112 p.
10. CANALE, Michael; SWAIN, Merrill. „Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing”. In: *Applied Linguistics*. 1980, vol. 1, nr. 1, pp. 1–47.
11. CARPOV, M. *Prin text, dincolo de text*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1999, 208 p. ISBN 973-9312-46-2.
12. CHEREJA, F. *Dezvoltarea gândirii critice în învățământul primar*. Humanitas Educațional, 2004, 128 p. ISBN 973-689-060-X
13. CIOBANU-MOCANU, L. Geneza limbajului la copii. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. 2008, nr. 9 (19), pp. 216-220
14. ECO, U. *Opera deschisă*. Traducere din limba italiană de Cornel Mihai Ionescu. Pitești: Paralela 45, 2002, 336 p. ISBN 973-593-559-0.
15. GUȚU, VI. (coordonator). *Educația centrată pe cel ce învață: Ghid metodologic*.

- Chișinău: CEP USM, 2009, 132 p. ISBN 978-9975-70-011-8
16. HOBJILĂ, A. *Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului*. Iași: Institutul European, 2008. 254 p. (Colecția Universitaria). ISBN 978-973-611-525-7.
 17. IONESCU, M. *Metacogniția și succesul în învățare: strategii de autoreglare a activității intelectuale*. Iași: Polirom, 2003, 224 p. ISBN 973-681-325-8.
 18. IUCU, Romiță *Managementul clasei de elevi: aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*. Ed. a 2-a. Iași: Polirom, 2006, 272 p. ISBN 973-46-0235-7.
 19. LITTLEWOOD, W. *Foreign and Second Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. 114 p. ISBN 0-521-28475-6.
 20. MÂNDÂCANU, V. Promovarea tehnologiilor moderne în context curricular. În: *Tehnologii educaționale moderne*. Partea III: Cercetarea pedagogică. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 1994, pp. 9–16.
 21. NEACȘU, I. *Metode și tehnici de învățare eficientă. Fundamente și practici de succes*. Iași: Polirom, 2015, 320 p. ISBN 978-973-46-5146-7
 22. NICOLA, I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Aramis, 2000, 574 p. ISBN 973-8066-28-0
 23. PÂSLARU, VI. *Introducere în teoria educației literar-artistice. Dileme contemporane*. Ed. a 2-a, revăz. București: Sigma, 2013, 198 p. ISBN 973-649-875-6.
 24. SADOVEI L. *Competența de comunicare didactică din perspectiva curriculumului ca produs*. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului: Conferința științelor internaționale, UPS “Ion Creangă”, Volumul 1, Chișinău, 2010, p.252-260
 25. SAVIN P., FICHIOȘ M. *Ghid metodologic pentru învățământul primar : Limba și literatura română*. Iași: Institutul European 2017, 214 p. ISBN-978-606-24-0205-1
 26. SÂMIHĂIAN FI. *O didactică a limbii și literaturii române: provocări actuale pentru profesor și elev*. București: Editura Art. 2014, 288 p. ISBN: 978-606-71-0080-8.
 27. STRAH, L. Evoluția conceptului de competențe de comunicare în aspect constructiv. În: *Eugeniu Coșeriu centenar. Limba, creativitate, cultură - structuri de rezistență ale ființei umane: colocviul internațional de științe ale limbajului*, ediția a 16-a, 24-25 septembrie 2021, Chișinău: CEP USM, 2021, pp. 172-175. ISBN 978-9975-158-66-4.
 28. ȘCHIOPU, C. Receptarea literaturii prin sistemul de sarcini-exerciții cu caracter interactiv. În: *Univers Pedagogic*, 2015, nr. 2, p. 39-44. ISSN 1811-5470.
 29. ȘCHIOPU, C. *Metodica predării literaturii române*. Pitești: Carminis, 2009, 335

p. ISBN 978-973-123-095-5.

30. ȚĂU, E. *Perspectiva narativă: tehnică și strategie*. În: *Limba Română: revistă de știință lingvistică și cultură literară*. 2017, nr. 5-6 (241-242), pp. 133-142. ISSN 0235-9111.
31. VLAD, C. *Textul aisberg: teorie și analiză lingvistico-semiotică* (Ed. a 2-a). Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2003. 262 p. ISBN 973-686-098-1.

LISTA PUBLICAȚILOR AUTORULUI PE TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice:

32. CATERENCIUC, S.; **FLOREA, V.A.** Receptarea mesajului oral în literatura română: perspective metacognitive în învățământul primar. În: *Revista Științifică de Pedagogie și Psihologie „Univers Pedagogic”*, nr. 1 (89), 2026, pp. 24–29. E-ISSN 1857-4521. (categoria C)
<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2026.1.04>
33. STRAH, L.; **FLOREA, V.A.** Implementation of the technology of reception of the oral literary message in Romanian literature in primary education. În: *Acta et Commentationes (Științe ale Educației)*, 2024, nr. 4(38), pp. 86–91. ISSN 1857-0623. (categoria C)
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/220904
34. **FLOREA, V.A.** Valențe formative și tehnologii de mediere ale mesajului oral în învățământul primar. În: *Revista Științifică de Pedagogie și Psihologie „Univers Pedagogic”*, nr. 2(90), 2026, pp. 1–4. ISSN 1811-5470 / E-ISSN 1857-4521. (categoria C)
<https://up.upsc.md/?p=1159#more-1159>
35. **FLOREA, V.A.** Mesajul literar oral în ciclul primar. În: *Crossing Boundaries in Culture and Communication: International Conference*, Ediția a XV-a, 1 noiembrie 2024. București: Editura Pro Universitaria, pp. 147-157. ISSN=2248-2202 (CEEOL, Crossref)
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1354686>
36. **FLOREA, V.A.** Receptarea mesajului oral la literatura română pentru învățământul primar. În: *Cercetare, inovare, dezvoltare*, Ed. Vol. 1, 19 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău: CEP UPSC, 2024, Vol. 1, pp. 254-260. ISBN 978-9975-46-969-2. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/222598
37. **FLOREA, V.A.** Oportunități metodologice de eficientizare a procesului de predare-învățare-evaluare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar. În: *Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii*, ediția a VI-a, 28–29 aprilie

- 2023, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2023, pp. 184–190. ISBN 978-9975-62-568-5.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10081641>
38. **FLOREA, V.A.** Procesul de predare-învățare a mesajului literar oral la literatura română în învățământul primar din perspectiva strategiei comunicative. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Cercetarea pedagogică: exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”*, ediția a II-a, 8–9 noiembrie 2024, Chișinău. CEP UPSC, pp. 235–238. ISBN 978-9975-48-197-7.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/223804
 39. **FLOREA, V.A., STRAH, L.** Metode de receptare a mesajelor literare orale la literatura română în învățământul primar. În: *Научно образовательное пространство: реалии и перспективы повышения качества образования*, ediția a 3-a, 30 noiembrie 2023, Comrat. Comrat: Tipografia „A & V Poligraf”, 2023, pp. 240–244. ISBN 978-9975-83-293-9.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/228319
 40. **FLOREA, V.A.** Competența de receptare a mesajului oral în diverse situații de comunicare la copiii din învățământul primar. În: *Traducerea – act creativ: între știință și artă. In honorem Ludmila Zbanț*, ed. 1, 14 aprilie 2022, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 399–403. ISBN 978-9975-159-37-1.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.6524325>
 41. **FLOREA, V.A.** Repere epistemologice ale tehnologiilor comunicative de predare a mesajelor orale. În: *Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului*, ed. 3, 4–5 noiembrie 2022, Chișinău. Chișinău: CEP UPC, 2022, pp. 161–167. ISBN 978-9975-46-681-3.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/175160
 42. **FLOREA, V.A.** Perceperea evaluării interactive și aprecierea performanțelor elevilor la limba și literatura română în ciclul primar. În: *Materialele Conferinței internaționale online In Memoriam Tamara Matei „Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii”*, ediția a IV-a, 16–17 aprilie 2021, USM, Chișinău. pp. 181–188. ISBN 978-9975-56-893-7.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/154883
 43. **FLOREA, V.A.** Valorizarea mesajului oral în literatura română: perspective didactice în învățământul primar. În: *Valorificarea experiențelor profesionale în predarea limbii materne ca limbă străină. Modele sinergetice în didactica limbilor*, ed. 1, 29 aprilie 2025, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 172–177. ISBN 978-9975-62-905-8.

<https://msuir.usm.md/server/api/core/bitstreams/f789c98b-cf80-46c5-882b-da1d3ad8ffd8/content>

44. PESCĂRU, M.; FLOREA, V.A. Importanța receptării mesajului literar oral. În: *Știință, educație, cultură: 34-a aniversare a Universității de Stat din Comrat. Culegere de articole*, 1 ianuarie 2025, Comrat. Comrat: A&V Poligraf, 2025, vol. 3, pp. 327–334. ISBN 978-9975-83-336-3.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15177836>
45. FLOREA, V.A. Tehnologii comunicative de receptare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar. În: *Materialele Conferinței internaționale „Asigurarea egalității de șanse prin management educațional și servicii de asistență psihopedagogică în contextul provocărilor actuale”*, ediția a V-a, 3–5 mai 2023, Editura Pro Universitaria, București, 2023, Vol. 5, nr. 2, p. 272. ISBN 978-606-26-1818-6.
<https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:a84054ad-c390-4828-a340-59c627b8d86>
46. FLOREA, V.A. BUZEA M. Tehnologii comunicative de receptare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar, mijloc de asigurare a accesului la o educație incluzivă de calitate. În: *Materialele Conferinței internaționale „Open minds for european education”*, International teachers' magazine, numărul 4/2022, p.275, ISSN 2668-4500.
https://drive.google.com/file/d/1I_FRWOOG2xzQ1ShU0CZnGwmhu8pGuLpz/view?usp=sharing

„Tehnologii comunicative de receptare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar”, Chișinău, 2026

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 194 de titluri, 18 anexe, 165 de pagini text de bază, 23 de figuri, 28 de tabele;

Publicații la tema tezei: 18 lucrări științifice (articole în revista de profil și comunicări la conferințe naționale și internaționale);

Cuvinte-cheie: mesaj oral, tehnologii comunicative, receptare-învățare, competență de comunicare, strategii educaționale, activități didactice în învățământul primar;

Scopul lucrării constă în fundamentarea teoretică, proiectarea și validarea experimentală a Modelului tehnologic de receptare-învățare a mesajului oral literatura română prin tehnologii comunicative în învățământul primar.

Obiectivele cercetării au vizat: analiza multidimensională și conceptualizarea reperelor epistemologice privind evoluția și fundamentele teoretice ale tehnologiilor comunicative de receptare-învățare a mesajului oral; identificarea și argumentarea factorilor de natură psiholingvistică, psihopedagogică și axiologică ai procesului didactic; clasificarea și configurarea structural-funcțională a acestor tehnologii; determinarea și cartografierea caracteristicilor, a descriptorilor de performanță și a nivelurilor de dezvoltare a limbajului oral la elevii din clasele primare; elaborarea, implementarea și validarea experimentală a Modelului tehnologic de receptare-învățare în învățământul primar; evaluarea statistică și interpretarea praxiologică a datelor experimentale obținute.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în actualizarea și clarificarea conceptelor de mesaj oral, limbaj literar și unitate literară; în redefinirea tehnologiilor comunicative de receptare-învățare și a competenței de comunicare la literatura română; în stabilirea indicatorilor de eficiență ai acestor tehnologii; precum și în modelarea didacticii literaturii române prin integrarea modelului de receptare-învățare a mesajului oral în învățământul primar. Problema științifică soluționată vizează fundamentarea noilor criterii de evaluare a competenței de comunicare la literatura română din perspectiva utilizării mesajului oral.

Semnificația teoretică a cercetării constă în fundamentarea importanței predării comunicative a mesajului oral în învățământul primar, în analiza evoluției conceptului de model de receptare-învățare prin tehnologii comunicative, în sistematizarea acestor tehnologii în raport cu indicatorii eficienței lor și în stabilirea criteriilor de evaluare a competenței de comunicare la literatura română din perspectiva utilizării mesajelor orale.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea și validarea modelului de receptare-învățare a mesajelor orale prin intermediul tehnologiilor comunicative pentru învățământul primar, model transferabil și în activitatea cadrelor didactice, oferind deschideri pentru modernizarea curriculumului la disciplina Limba și literatura română.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin valorificarea concepției formulate în cercetare în cadrul materialelor științifico-metodice, aplicate și validate în două instituții de învățământ din România.

ANNOTATION

Florea Veronica Alina

"Communicative technologies for the reception of oral messages in Romanian literature in primary education " Chişinău, 2026

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 194 titles, 18 annexes, 165 pages of basic text, 23 figures, 28 tables;

Publications on the thesis topic: 18 scientific papers (articles in the journal and communications at national and international conferences);

Key words: oral message, communicative technologies, reception-learning, communication competence, educational strategies, teaching activities in primary education;

The purpose of the paper is to determine the communicative technologies of reception-learning of oral messages in Romanian literature in primary education.

The objectives of the research were: the multidimensional analysis and conceptualization of the evolution and theory of communicative technologies of reception-learning of oral messages; the identification and argumentation of the psycholinguistic, psychopedagogical, and axiological factors determining the communicative-functional orientation in the processing of the literary oral message; the classification and structural-functional configuration of these technologies; the determination and mapping of the characteristics, performance descriptors, and development levels of oral language in primary school students; the development, implementation, and experimental validation of the technological Model of receiving-learning in primary education; the statistical evaluation and praxiological interpretation of the obtained experimental data.

The novelty and scientific originality of the research consists in updating and clarifying the concepts of oral message, literary language, and literary unity; in redefining communicative technologies of reception-learning and communication competence in Romanian literature; in determining the efficiency indicators of these technologies; as well as in shaping the didactics of romanian literature by integrating the model of receiving and learning the oral message in primary education. The solved scientific problem aims to substantiate the new criteria for assessing the competence of communication in the Romanian literature from the perspective of using the oral message.

The theoretical significance of the research lies in the substantiation of the importance of communicative teaching of the oral message in primary education, in the analysis of the evolution of the concept of reception-learning through communicative technologies, in systematizing these technologies in relation to the indicators of their efficiency and in establishing the criteria for assessing the competence of communication in romanian literature from the perspective of the use of oral messages.

The applicative value of the paper consists in the elaboration and validation of the model of reception and learning of oral messages through communicative technologies for primary education, transferable model also in the activity of teachers, offering openings for the modernization of the curriculum to the discipline of Romanian language and literature.

FLOREA Veronica Alina

**„TEHNOLOGII COMUNICATIVE DE RECEPTARE A
MESAJELOR ORALE LA LITERATURA ROMÂNĂ ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR”**

532.02-Didactica școlară pe trepte și discipline de învățământ

REZUMATUL

Tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 10.06.2026

Hârtie offset. Tipar offset.

Coli de tipar: 1.5

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tiraj ex. 15

Comanda nr: 27

Slatina, 2026